

насичений кальцієм, ступінь насичення основами більше 90 %. Все це в сумі зумовлює низькі величини кислотності ґрунтового розчину.

Висновки. Дерново-підзолисті ґрунти Розточчя, ґрунтоутворними породами яких є дочетвертинні і водно-льодовикові піски і супіски, характеризуються вищою кислотністю ґрунтового розчину і більшими величинами гідролітичної кислотності, ніж дерново-підзолисті ґрунти, підстелені щільними карбонатними породами, та сірі лісові ґрунти, сформовані на лесоподібних суглинках. Наявність кальцію у ґрунтоутвірній або підстилаючій породі сприяє нейтралізації кислотності ґрунтового розчину, надаючи йому нейтральної або слабо (середньо-) лужної реакції, зменшує величину гідролітичної кислотності. У дерново-карбонатних ґрунтах Розточчя реакція ґрунтового розчину корелює із карбонатністю ґрунтів: із збільшенням кількості двовуглекислого кальцію зверху вниз по профілю ґрунтів реакція ґрунтового розчину змінюється від нейтральної до середньолужної відповідно. Залучення ґрунтів у сільськогосподарське виробництво позитивно впливає на їхні кислотно-основні властивості, зокрема знижується кислотність ґрунтового розчину, зменшується величина гідролітичної кислотності; збільшуються кількість ввібраного кальцію у складі вбирного комплексу ґрунтів, сума ввібраних основ і ступінь насичення основами.

Література:

1. Почвоведение. В 2 ч. ; под ред. В. А. Ковды, Б. Г. Розанова / Ч. 1. Почва и почвообразование [Г. Д. Белицина, В. Д. Васильевская, Л. А. Гришина и др.] – М.: Высшая школа, 1988. – 400 с.
2. Рейнтам Л. Ю. Морфология и регрессии между генетическими горизонтами почв буроземного, псевдоподзолистого и дерново-подзолистого типов / Л. Ю. Рейнтам // Почвоведение. – 1970. – № 12. – С. 154–169.

Резюме:

Підкова О., Бойко Г. КИСЛОТНО-ОСНОВНЫЕ СВОЙСТВА ПОЧВ РОСТОЧЬЯ.

Исследовано кислотно-основные свойства целинных и освоенных почв Росточья. Проанализировано влияние почвообразующих и подстилающих пород на кислотность сформированных на них почв. Установлено влияние сельскохозяйственного использования почв на их кислотно-основные свойства.

Ключевые слова: реакция почвенного раствора, гидролитическая кислотность, почва, почвообразующая порода.

Summary:

Pidkova O., Boyko H. ACID-BASE PROPERTIES OF SOILS OF ROZTOCHCHYA.

Acid-base properties of virgin and arable soils of Roztochchya are investigated. Influence of soil forming and laying rocks on acidity of soils which are formed on them is analyzed. The influence of agricultural use of soils of their acid-base properties is made.

Key words: reaction of soil solution, hydrolythic acidity, soil, soil forming rock.

Надійшла 23.03.2010р.

УДК 911.3: 330.15 (477.85)

Володимир КОСТАЩУК

ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ РАЙОНІВ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННИМИ РЕСУРСАМИ ТА ОЦІНКА ЇХ СПОЖИВЧОЇ ВАРТОСТІ

В роботі розкрито методичні питання оцінки споживчої вартості мінерально-сировинних ресурсів, проаналізовано рівень забезпеченості та економіко-географічні аспекти формування їх споживчої вартості в межах адміністративних районів Чернівецької області.

Ключові слова: споживча вартість, мінерально-сировинні ресурси, вартість мінерально-сировинних ресурсів.

Постановка проблеми: Мінерально-сировинні ресурси мають істотний вплив на розвиток господарського комплексу території. За підрахунками вчених, їх частка в загальному обсязі сировинних матеріалів коливається від 70% до 95,5% всієї видобутої сировини в світі. Використання різноманітних корисних копалин є основою для індустріального розвитку певних регіонів. Вони виступають найважливішою сировиною для розвитку паливно-енергетичних, металургійних, хімічних і будівельних міжгалузевих комплексів у будь-якому регіоні.

Проблема раціонального використання мінеральних ресурсів в умовах ринкової економіки складна і багатогранна. В найбільш загальному вигляді можна розглядати два взаємодоповнюючі аспекти: раціональне та економічно-ефективне використання мінеральних ресурсів як важливого

компонента природного середовища та збереження цілісності ландшафтів відповідних територій від можливих несприятливих наслідків, що виникають у результаті розробки родовищ корисних копалин.

Мета та завдання роботи. Метою роботи є визначення особливостей забезпеченості мінерально-сировинними ресурсами адміністративних районів Чернівецької області та проведення оцінки їх споживчої вартості.

До основних завдань роботи належать: 1) визначення особливостей забезпеченості мінерально-сировинними адміністративних районів Чернівецької області; 2) проведення оцінки їх споживчої вартості; 3) виявлення та аналіз основних економіко-географічних чинників, які мають істотний вплив на формування споживчої вартості мінерально-сировинних ресурсів адміністративних районів.

Аналіз публікацій. Питаннями вивчення та оцінювання МСР займалися П.Я. Антонов, А.С. Астахова, М.І. Бесіда, В.М. Герасимович, С.І. Дорогунцов, І.П. Жаворонкова, М.Г. Ігнатенко, А.Б. Каждан, В.Й. Лажнік, В.П. Руденко, А.А. Сергєєв. Зокрема В.П. Руденком та М.Г. Ігнатенком розроблялись питання вартісної оцінки мінерально-сировинних ресурсів на основі використання кадастрових цін.

Виклад основного матеріалу. Мінерально-сировинні ресурси (МСР) є невід'ємною частиною навколишнього природного середовища. Їх основою є корисні копалини, що утворилися в земній корі, використовуються в господарстві безпосередньо, або після попередньої обробки (Я.І. Жупанський, 2006). Мінерально-сировинні ресурси – це комплекс родовищ корисних копалин, в яких, під впливом геологічних процесів, відбулося утворення мінеральної речовини, що за кількісними та якісними ознаками і умовами залягання придатна для промислового використання [1].

В межах адміністративних районів Чернівецької області можна простежити істотні відмінності в забезпеченості МСР.

На території передгірської частини найбільш забезпеченим мінерально-сировинними ресурсами є *Вижницький район*. Основними видами ресурсів тут є нафта (Лопушнянське родовище, запаси – 11,8 млн. т), природний газ (Чорногузівське, Шереметівське родовища, – 606,0 млн. м³), піщано-гравійна суміш (Майдан-Іспаське, Вашківське, Вижницьке родовища, – 103,0 млн. м³), глина і суглинок (Міліївське, Іспаське та ін. родовища із сумарними запасами – 6,1 млн. м³). Окрім цього, тут відомі незначні поклади вугілля (Міліївське та Іспаське родовища), вапняку (Карапчівське) і прояви соленості (с. Виженка). Отже, у районі є значний потенціал для розвитку паливної промисловості та промисловості будівельних матеріалів.

У *Сторожинецькому районі* відкриті родовища глини та суглинку (Сторожинецьке, Старожадівське) сумарні запаси яких становлять 7,6 млн. м³ сировини. Із заплави р. Сірет видобувається піщано-гравійна суміш (Жадівське, Їківське родовища), які наразі є недостатньо вивченими та економічно оціненими. Відомі також поклади природного газу та мармуризованих вапняків (сmt. Красноільськ), які можна використовувати у газовій промисловості та промисловості будівельних матеріалів, зокрема, для виробництва облицювальних матеріалів.

Розвіданими та економічно оціненими є родовища глини та суглинку у *Глибоцькому та Герцаївському районах* (Кам'янське, Старобросківське, Герцаївське родовища). Їх сумарні запаси становлять відповідно 3,6 і 2,4 млн. м³ сировини. У заплаві рр. Сірету (як і у Сторожинецькому районі) та Пруту родовища піщано-галечникової суміші є слабо вивченими. Наразі більшість родовищ глини та суглинку використовується для виробництва будівельної цегли.

Територія Прут-Дністерського межиріччя характеризується значними запасами глини і суглинків. Так, у *Кіцманському районі* зосереджено понад 18,5 % всіх запасів по області глини та суглинку. Найбільшими родовищами є Стрілецько-Кутське (1,5 млн. м³), Драчинецьке (926 тис. м³), Киселівське (600 тис. м³). Їх поклади використовуються переважно для виробництва будівельної цегли. У руслі і заплаві р. Пруту відкриті та вивчені родовища піщано-галечникових матеріалів (Неполоківське, Лужанське, ін.). Сумарні запаси оцінюються у 6,2 млн. м³ сировинних матеріалів, що прирівнюється до 5,3 % від всіх запасів піщано-галечникових матеріалів по області. Така ситуація сприяє виробництву гравійно-піщаної суміші, будівельних конструкцій, будівельного піску, тощо.

Заставнівський район характеризується різноманітними МСР. Відкриті і вивчені поклади гіпсів (Веренчанське, Скитське родовища, сумарні запаси 54,7 млн. т) і різних типів пісків (Митківське, Онутське родовища, запаси - 19,9 млн. м³). Частка цих корисних копалин у загальних запасах по області складає відповідно 93,5 % і 95,8 %. Запаси вапняків (14,5 % обласних запасів) становлять 22,9 млн. т. Найперспективнішими родовищами є Скитське, Бабинське, Вимозьке та Вікнянське.

Важливе місце у формуванні МСР займають поклади глини та суглинків (Заставнівське, Юрківське та ін. родовища). Сумарні запаси оцінюються у 2,7 млн. м³ сировини. Частка в обласних запасах піщано-галечникових матеріалів (Онутське, Брідоцьке родовища) становить відповідно 4,2 % і 6,9 %. Таким чином у Заставнівському районі запаси МСР зумовлюють функціонування різноманітних галузей промисловості будівельних матеріалів.

У *Новоселицькому районі* спостерігається високий рівень концентрації запасів глини та суглинку (13,7 млн. м³, це - 20,6 % від запасів по області). Найбільшими родовищами є: Маморницьке (1508 тис. м³), Мамалигівське (1094 тис. м³), Новоселицьке (566 тис. м³) та ін. Поклади гіпсів зосереджені у Мамалигівському родовищі (2,3 млн. м³). Моніторинг за запасами та використанням МСР виявив наступну ситуацію у Новоселицькому районі: у руслі та заплаві р. Пруту запаси піщано-галечникових матеріалів недостатньо вивчені і, що найважливіше, не є включеними до Державного балансу. Тому основним завданням на перспективу є уточнення їх запасів.

Хотинський район характеризується високим рівнем однomanітності МСР. Найбільше тут зосереджено 2,6 млн. м³ глини та суглинку, 1,9 млн. м³ вапняку. Окрім цього тут відомі невеликі родовища гіпсу і піску. Така ситуація стримує розвиток галузей господарства, що спеціалізуються на виробництві МСР. У *Кельменецькому районі* запаси вапняків становлять 32,4 млн. м³ (20,5 % від сумарних по області запасів). Найбільшими родовищами є Комарівське (26,1 млн. м³) і Коновське (10,8 млн. м³). Розвідані родовища глини та суглинків (Зеленівське, 0,85 млн. м³, Козирянське, 1,1 млн. м³) у ресурсному відношенні оцінюються у 2,2 млн. м³ сировини. Отже, МСР району є вагомим потенціалом для розвитку галузей мінерально-сировинного виробництва, що спеціалізуються на використанні вапняку. Сокирянський район з його значними запасами пиляних вапняків (більше 100 млн. т, 63,7 % від обласних запасів) характеризується розвитком виробництва будівельного каменю. Важливе господарське значення мають родовища глини та суглинку. Їх запаси перевищують 1,0 млн. м³. Використовуються для виробництва будівельної цегли, черепиці тощо. В долині р. Дністер відомі поклади фосфоритів.

У межах *м. Чернівців* розвідані значні (11,7 млн. м³, 17,5% від обласних) запаси глини та суглинку, що є основою для виробництва будівельної цегли. У заплаві та руслі р Пруту (с. Ленківці), досліджено піщано-галечникове родовище, запаси якого оцінюються у 1,3 млн. м³.

Територія Чернівецької області за видовою структурою МСР характеризується переважанням будівельних корисних копалин, що є основою розвитку галузей промисловості будівельних матеріалів.

Вартісна оцінка базується на врахуванні просторово-територіального розміщення МСР, як одного з чинників формування територіальної структури господарства.

Оператор оцінки споживчої вартості МСР складається з наступних етапів.

На *першому етапі* визначалася споживча вартість МСР у розрізі окремих родовищ. Базуючись на матеріалах статистичної звітності підприємств, нами використовувалися пересічні в області показники вартості продукції мінерально-сировинного походження. При виробництві декількох видів продукції (наприклад, щебінь вапняковий, вапно будівельне, тощо.) пріоритет надавався показникам продукції із найменшими затратами на її виробництво (*C*). На основі натуральних показників виробництва та обсягів видобутку розраховані витрати МСР на одиницю продукції. За допомогою відношення сумарних запасів ресурсів родовища (*V*) до витрат сировини для виробництва одиниці продукції (*W*) отримаємо показник можливої кількості продукції з родовища. Математичний оператор, що представлений у формулі 1 характеризує мінімальну вартість МСР родовища.

$$MP = (V/W) \cdot C \quad (1)$$

Другий етап визначення базується на розрахунках реальної вартості МСР за 2005 рік (по відношенню до базового 1999 р.), із врахуванням а) процесів інфляції та б) процесів зменшення запасів внаслідок видобутку (формула 2).

$$MP = (V_i - \sum S_{ij}/W_j) \cdot (C_j - C_i \sum (I - I)), \quad (2)$$

де *V_i* – запаси МСР на даний час, *S_{ij}* – загальний видобуток МСР за час спостереження, *W_j* – затрати сировини на виготовлення продукції, *C_j* – інтегральна вартість одиниці продукції за певний досліджуваний час, *C_i* – сьогоденна вартість одиниці продукції, *I* – індекс вартості.

В межах адміністративного району знаходиться переважно декілька родовищ МСР, які різні за видовим складом. Тому на *третьому етапі* враховувалася сумарна споживча вартість (формула.3) ресурсів.

$$I_{m.r.} = \sum_{i=1}^n \sum_{i=1}^m MP, \quad (3)$$

де i – окремий вид МСР, n – загальна кількість родовищ МСР i – виду, m – загальна кількість видів МСР на території.

Отже, оцінка споживчої вартості МСР базується на: а) вихідних даних про стан запасів, їхнього розміщення; б) врахуванні пересічних витрат сировини на виробництво одиниці продукції; в) виявленні особливостей формування ціни на мінерально-сировинну продукцію.

Для більшості галузей промисловості, що спеціалізуються на виробництві продукції мінерально-сировинного походження характерною рисою є та, що *натуральний показник виробництва одиниці продукції*, що враховується при визначенні споживчої вартості ресурсів, *співмірний із обсягами видобутку МСР* (наприклад, для виробництва 1 м³ вапнякового щебеню використовується 1 м³ вапняків). Це також стосується таких видів МСР як нафта, природний газ, гіпсовий щебінь, будівельний пісок, будівельний камінь. Винятком є будівельна цегла: для 1000 шт. ум. цегли в області використано від 1,17 м³ (1999 р.); 1,21 м³ (2005 р.) глини та суглинку.

Найнижчі показники ціни майже на всі види продукції мінерально-сировинного походження були зафіксовані у 1999 р. Винятком є щебінь і гравій, найнижчі ціни на них зафіксовані у 2002 р. У 2000 р. було відновлено виробництво зазначених видів продукції на Неполоківському гравійно-піщаному кар'єрі. Це призвело до збільшення цього виду ресурсів на ринку, і, відповідно, до зниження ціни на нього. Збільшення вартості на інші види продукції мінерально-сировинного походження (крім асфальту і залізобетонних виробів) спостерігалось у 2001-2002 рр. (від 10,3 % за рік для борошна вапнякового, до 66,5 % для будівельного каменю). Основною причиною зростання ціни є збільшення попиту на продукцію.

Впродовж 1999-2005 років спостерігається зростання ціни (більше ніж на 200 %) на: камінь будівельний (452,6 %), пісок будівельний (432,7 %), будівельну цеглу (318,1 %), гравійно-піщану суміш (274,8 %), бітум (273,1 %), щебінь вапняковий (216,7 %), камінь гіпсовий (205,7 %), залізобетонні вироби (202,4 %). *Збільшення попиту на продукцію зумовлює високі темпи зростання ціни.* Аналогічний процес (ріст ціни на 150-200 %) зафіксований для виробництва бетону (178,7 %), будівельного вапна (169,1 %), гіпсу будівельного (156,4 %). Основна причина - інфляція. Найменше зросли ціни на борошно вапнякове (139,5 %). Цей вид продукції використовується переважно у сільському господарстві для вапнування ґрунтів. Внаслідок економічної кризи сільськогосподарські підприємства перестали закуповувати цей вид продукції, що призвело до зменшення попиту і зростання ціни. Вищезазначені чинники відбилися і на вартості щебеню та гравію: у 2005 р. вона становила 87,8 % порівняно з 1999 р.

Отже, загальна споживча вартість мінерально-сировинних ресурсів у 1999 р. становила 18,5 млрд. грн., у 2005 р. номінальна вартість мінеральних ресурсів зросла на 30,2 % і становила 24,0 млрд. грн. При врахуванні інфляційних процесів реальна вартість становить 19,9 млрд. грн., що становить 108,2 % від рівня 1999 року (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Споживча вартість мінерально-сировинних ресурсів за 1999 і 2005 роки (млн. грн.)

№ пп.	Адміністративний район	Вартість МСР у 1999 р. ($I_{m.p}$)	Вартість МСР у 2005 р.			
			Номінальна		Реальна	
			млн. грн.	У % до 1999 р.	млн. грн.	У % до 1999 р.
1	2	3	4	5	6	7
1.	Вижницький	8742,3	8281,5	94,7	7316,1	83,7
2.	Герцаївський	172,8	408,4	236,3	314,1	181,8
3.	Глибоцький	271,1	530,2	195,6	390,1	143,9
4.	Заставнівський	2345,3	4406,9	187,6	2998,2	127,8
5.	Кельменецький	809,1	1717,8	212,1	1266,8	156,6
6.	Кіцманський	1328,0	2238,1	168,5	1833,1	138,0
7.	Новоселицький	1158,1	2689,5	232,2	1953,4	168,7
8.	Путильський	55,6	134,9	242,6	88,7	159,5
9.	Сокирянський	1991,4	3805,1	191,1	2673,0	134,4
10.	Сторожинецький	657,3	1374,2	209,1	939,7	142,9
11.	Хотинський	214,2	376,2	175,6	290,2	135,5
12.	м. Чернівці	712,6	1503,2	211,1	1109,7	155,8
<i>Всього по області</i>		<i>18457,8</i>	<i>24041,0</i>	<i>130,2</i>	<i>19906,3</i>	<i>108,2</i>

У районах Чернівецької області найвищі показники споживчої вартості МСР зафіксовані у Вишницькому районі. Тут у 1999 р. сумарні запаси МСР оцінювалися у 8742,3 млн. грн. (47,4 % вартості МСР області) У 2005 р. номінальна вартість становила 8281,5 млн. грн. (94,7 % від вартості 1999 р.), а реальна – 7316,1 млн. грн. (83,7 % від рівня 1999 р.). Такі високі показники зумовлені наявністю значних покладів гравійних матеріалів, запасами нафти і природного газу, вартість яких зростає. Частка району у номінальній вартості МСР області у 2005 р. становила 34,4 % а реальної – 36,7 %.

Відносно високі показники споживчої вартості (понад 1000 млн. грн.) простежуються у Заставнівському, Сокирянському, Кіцманському і Новоселицькому районах. МСР Заставнівського району у 1999 р. оцінювалися у 2345 млн. грн. (12,7 % від вартості в області), а у 2005 р. їх номінальна вартість складала 4406,9 млн. грн. (187,6 % від рівня 1999 р. і реальна 2998,2 % (127,8 % від 1999 р.) У Сокирянському районі споживча вартість ресурсів становила 1991,4 млн. грн. (1999 р.). До 2005 р. номінальна вартість збільшилась на 191,1 % і становила 3805,1 млн. грн., при реальній вартості – 2637,0 млн. грн., що на 134,4 % вище за показники 1999 р. Вартість МСР Кіцманського району на 1999 р. становила 1328,0 млн. грн. і зросла у 2005 р. у номінальних значеннях до 2238,5 млн. грн., (на 168 %) а у реальних - до 1833,1 млн. грн. (138,0 %). Для Новоселицького району характерні наступні показники вартості МСР: у 1999 р. - 1158,1 млн. грн., а у 2005 р. – номінальна - 2689,5 млн. грн. (приріст – 232,5 %), реальна – 1953,4 млн. грн. (на 168,7 % більше ніж у 1999 р.).

Частка Заставнівського району у загальнообласній вартості МСР зросла з 12,7 до 18,3 %, Сокирянського - з 10,8 до 15,8 %, Кіцманського - з 7,2 до 9,3 %), Новоселицького - від 6,3 до 11,2 %. Це пояснюється високими показниками забезпечення тут МСР які використовуються для виробництва різних видів продукції, споживча вартість якої зростає. У 2005 р. на території вказаних районів зосереджується виробництво продукції мінерально-сировинного походження на яку протягом 1999-2005 рр. спостерігалось зростання ціни.

Вартість МСР Кельменецького, Сторожинецького районів і м. Чернівців у 1999 р. відповідно оцінювалася 809,1, 657,3, та 712,6 млн. грн. До 2005 р. номінальні показники вартості тут становили (відповідно) 1717,8, 1374,2 та 1503,2 млн. грн., а реальні – 1266,8, 939,7 та 1109,7 млн. грн. Низькі показники вартості ресурсів можна пояснити відсутністю значних запасів ресурсів, а ті що є характеризуються невеликою різноманітністю. В той же час отримані результати дозволяють стверджувати про зростання їх реальної вартості.

Для Глибоцького, Хотинського, Герцаївського та Путильського районів характерними є дуже низькі показники вартості МСР. Це зумовлено відсутністю великих родовищ корисних копалин, а також низькою їх цінністю. А тому в цих районах вартість МСР коливається від 55,6 млн. грн. у Путильському до 271,1 млн. грн. у Глибоцькому районі (1999 р.). До 2005 р. їх номінальна вартість зросла відповідно до 134,9 та 530,2 млн. грн., а реальна становила 88,7 та 390,1 млн. грн. Насамкінець зазначимо, що розрахунки споживчої вартості МСР у розрізі адміністративних районів представлені на рисунку 2.5.

Таким чином територія Чернівецької області неоднаково забезпечена МСР. Їх споживча вартість залежить від багатьох чинників але найбільше - від ціни на мінерально-сировинну продукцію.

Висновки. У розрізі адміністративних районів Чернівецької області виявлено істотні просторово територіальні відмінності у видовому складі МСР та їх запасах. У гірській частині переважають поклади глини та суглинку, природного газу, виявлені геологічні запаси сланцю, кухонної солі, вугілля, рудопрояви марганцевих і поліметалевих руд, родовища будівельного каменю. У передгірській частині (Прут-Сіретське межиріччя) основними видами ресурсів є нафта, природний газ, відомі невеликі запаси вугілля, піщано-гравійна суміш, глина і суглинок, вапняку і прояви соленості. Територія Прут-Дністерського межиріччя характеризується значними запасами глини і суглинків, гравійно-піщаної суміші, будівельного піску, відкриті і вивчені поклади гіпсів.

Їхня споживча вартість оцінювалася на основі наявності даних про: а) стан запасів і їх просторово-територіальне розміщення; б) пересічні витрати сировини на виробництво одиниці продукції; в) особливості формування ціни на мінерально-сировинну продукцію. Для більшості галузей промисловості, що спеціалізуються на виробництві продукції мінерально-сировинного походження характерною рисою є та, що *натуральний показник виробництва одиниці продукції*, що враховується при визначенні споживчої вартості ресурсів, *співмірний із обсягами видобутку МСР*. Це стосується таких видів МСР як нафта, природний газ, гіпсовий щебінь, будівельний пісок,

будівельний камінь. Найнижчі показники ціни майже на всі види продукції мінерально-сировинного походження були зафіксовані у 1999 р. (для щебеню і гравію найнижчі ціни зафіксовані у 2002 р). Збільшення вартості на мінерально-сировинну продукцію 2001-2002 рр. обумовлено зростанням попиту на продукцію.

У розрізі районів Чернівецької області найвищі показники споживчої вартості МСР зафіксовані у Вижницькому районі. *Відносно високі показники* простежуються у Заставнівському, Сокирянському, Кіцманському і Новоселицькому районах. Вартість МСР Кельменецького, Сторожинецького районів та м. Чернівців можна оцінити як *низьку* через відсутність значних запасів ресурсів. Водночас, отримані результати дозволяють стверджувати про зростання їхньої реальної вартості. *Дуже низькі показники вартості* МСР спостерігаються у Глибоцькому, Хотинському, Герцаївському і Путильському районах, що зумовлено відсутністю великих родовищ корисних копалин, а також низькою їх цінністю. Таким чином, територія Чернівецької області неоднаково забезпечена МСР. Їхня споживча вартість залежить від багатьох чинників але найбільше - від ціни на мінерально-сировинну продукцію.

Література:

1. *Жупанський Я.І.* Словник термінів і понять з географії / *Я.І. Жупанський* – Чернівці: Технодрук, 2006 – 192 с.
2. *Журба І.* Вивчення природно-ресурсного потенціалу з метою раціонального природокористування / *І. Журба* // Регіональне географічне краєзнавство: теорія і практика. – Тернопіль, 2002. – Ч. 2. – С. 219–221.
3. *Кілінська К.Й.* Деякі екологічні тенденції використання мінерально-сировинних ресурсів Чернівецької області / *К.Й. Кілінська В.Г. Явкін* // Науковий вісник Волинського державного університету. Сер. геогр. науки. – 1999. – Вип. 9. – С. 65-67.
4. *Костащук В.І.* Сучасні аспекти процесу використання мінерально-сировинних ресурсів у Чернівецькій області / *В.І. Костащук* // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Вип. 104: Географія. – Чернівці: ЧНУ, 2001. – С.105-111.

Резюме:

Костащук В. ОБЕСПЕЧЕНИЕ АДМИНИСТРАТИВНЫХ РАЙОНОВ ЧЕРНОВИЦКОЙ ОБЛАСТИ МИНЕРАЛЬНО-СЫРЬЕВЫМИ РЕСУРСАМИ И ОЦЕНКА ИХ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ СТОИМОСТИ

В работе рассмотрены методические вопросы оценки потребительской стоимости минерально-сырьевых ресурсов, проведён анализ уровня обеспечения ресурсами та економіко-географіческие проблемы формирования их потребительской стоимости в административных районах Черновицкой области.

Ключевые слова: потребительская стоимость, минерально-сырьевые ресурсы, стоимость минерально-сырьевых ресурсов

Summary:

Kostaschuk V. SUPPLY OF THE MINERAL RESOURCE ADMINISTRATIVE DISTRICTS OF CHERNOVTSY REGION AND ASSESSMENT OF THEIR CONSUMER COST.

In the article we solved methodological issues of the mineral resources' consumer cost, analyzed the level of sustainability and economic and geographical aspects of their consumer cost within the administrative districts of Chernivtsi region.

Key words: mineral resources, consumer cost, nominal cost, real value.

Надійшла 17.03.2010р.

УДК 911.3

Наталія СМОЧКО

ВОДНІ РЕСУРСИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ОЦІНКА І ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ

У статті проаналізовано наявні водні ресурси Закарпатської області, визначено особливості їх використання на сучасному етапі розвитку Закарпатської області та запропоновано заходи раціонального природокористування водних ресурсів на перспективу.

Ключові слова: водні ресурси, гідроенергетичні ресурси, бальнеологічні ресурси, водозабезпечення, водопостачання і водовідведення, раціональне природокористування.

Актуальність теми. Багаті запаси водних ресурсів за умов раціонального комплексного використання без шкоди навколишньому середовищу виступають передумовою комплексного економічного, екологічного та соціального розвитку регіону. Вони є невичерпним джерелом для задоволення у воді різних галузей народного господарства: гідроенергетики, побутово-господарського водопостачання, гідромеліорації, рекреації, бальнеології тощо.

Мета і завдання досліджень. Проаналізувати сучасні особливості формування водних ресурсів